

Sygnatura akt II Ca 794/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 czerwca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grzegorz Buła (sprawozdawca)
Sędziowie:	SO Katarzyna Oleksiak SR del. Anna Kruszewska

Protokolant: protokolant sądowy Joanna Hanek

po rozpoznaniu w dniu 7 czerwca 2016r. w Krakowie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...)

przeciwko Z. S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa – Krowodrzy w Krakowie

z dnia 21 października 2015r., sygnatura akt I C 31/12/K upr.

1. uchyła zaskarżony wyrok w zakresie punktów II, IV i V i w powyższym zakresie sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu dla Krakowa – Krowodrzy w Krakowie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego;

2. w pozostałym zakresie apelację oddala.

SSR Anna Kruszewska SSO Grzegorz Buła SSO Katarzyna Oleksiak

Sygnatura akt: II Ca 794/16

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 7 czerwca 2016 roku

Pozwem z dnia 3 października 2011 roku (...) w K. wniosła o zasądzenie od pozwanej Z. S. kwoty 1.493,71 zł wraz z ustawowymi odsetkami oraz kosztami postępowania. W uzasadnieniu pozwu strona powodowa podniosła, iż pozwana posiada spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego mieszczącego się w budynku przy ul. (...) w K., a znajdującego

się w zasobach powodowej (...). Pozwana na dzień 23 września 2011 r. zalegała z opłatami za korzystanie z lokalu w kwocie 1493,71 zł w tym odsetki za opóźnienie 74,08 zł oraz kwotę 894,83 zł z tytułu rozliczenia C.O. za 2010 r.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 25 października 2011r. Sąd Rejonowy orzekł zgodnie z żądaniem powództwa. Od powyższego nakazu zapłaty pozwana wniosła sprzeciw, w którym zarzuciła, iż koszty ogrzewania są zawyżone, zakwestionowała sposób rozliczenia kosztów c.o. Zarzuciła rażące różnice w kosztach ogrzewania takich samych powierzchni w różnych budynkach, a także iż czynsz opłacała sukcesywnie.

Pismem z dnia 11 marca 2015 roku strona powodowa cofnęła powództwo ze zrzeczeniem się roszczenia co do kwoty 440,11 zł.

Wyrokiem z dnia 21 października 2015 r. Sąd Rejonowy dla Krakowa - Krowodrzy w Krakowie w punkcie I umorzył postępowanie w zakresie kwoty 440,11 zł; w punkcie II zasądził od pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 1.053,60 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 29 września 2011 roku do dnia zapłaty; w punkcie III zasądził od pozwanej na rzecz strony powodowej odsetki ustawowe od kwoty 440,11 zł liczone od dnia 29 września 2011 roku do dnia 25 października 2011 roku; w punkcie IV zasądził od pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 227 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania; w punkcie V przyznał na rzecz adwokata A. C. od Skarbu Państwa –Sądu Rejonowego dla Krakowa – Krowodrzy w Krakowie wynagrodzenie w kwocie 221,40 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego z urzędu.

Orzeczenie to zapadło przy następujących okolicznościach ustalonych przez Sąd Rejonowy :

Od pozwanej pobrano w sumie zaliczkowo kwotę 2063,67 zł. Koszt ogrzewania jej lokalu wyniósł 2958,20 zł, a zatem z tego tytułu pozwana obowiązana była dopłacić stronie powodowej kwotę 894,83 zł.

Zgodnie z § 32 Regulaminu (...)rozliczenie kosztów ogrzewania lokalu następuje za cały okres rozliczeniowy i jest przekazywane użytkownikom lokali. W przypadku gdy suma zaliczkowych wpłat za okres rozliczeniowy jest mniejsza niż rzeczywiste koszty ogrzewania wynikające z rozliczenia użytkownik jest zobowiązany dopłacić brakującą kwotę w terminie 30 dni od dnia doręczenia rozliczenia.

W lokalu pozwanej był zamontowany podzielnik kosztów centralnego ogrzewania na kaloryferach. Zgodnie z § 17 Regulaminu (...)nr (...) określającego zasady rozliczania indywidualnych kosztów centralnego ogrzewania części mieszkalnych w budynkach (...) zasilanych w energię ciepłą przez (...) S.A. w K. (z dalszymi aneksami) firma rozliczeniowa dokonuje odczytów podzielników kosztów, o czym informowany jest użytkownik lokalu na 14 dni przed odczytem na drzwiach klatek wejściowych do budynku. Przepis § 19 Regulaminu zawiera procedurę dokonywania odczytu podzielników i przewiduje, że w razie jeżeli użytkownik lokalu nie udostępni podzielnika kosztów do odczytu, po wyczerpaniu procedury przewidzianej w tym paragrafie zmienny koszt ogrzewania lokalu ustalony zostanie według mocy elementów grzejących zamontowanych w tym lokalu.

Pozwana nie udostępniła firmie rozliczeniowej, działającej na zlecenie powoda, lokalu do dokonania odczytu podzielnika ciepła celem ustalenia na jego podstawie rozliczenia zużycia energii cieplnej. Strona powodowa tym samym dokonała rozliczenia kosztów ogrzewania stosownie do treści § 19 Regulaminu, biorąc za podstawę obliczeń moc urządzeń grzewczych oraz poziom kosztów ogrzewania w całym budynku.

Przyjęty przez stronę powodową system rozliczenia kosztów ogrzewania w lokalach użytkowych (które to rozliczenie pozwana zakwestionowała i z niego wywodziła negatywne skutki dla użytkowników lokali mieszkalnych) jest w rezultacie korzystniejszy dla użytkowników lokali mieszkalnych.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny, Sąd Rejonowy w pierwszej kolejności wskazał, że skoro pozwana w toku procesu uiszczyła należną kwotę z tytułu zaległych opłat związanych z korzystaniem z lokalu (bez kosztów ogrzewania), to też zasadnym było umorzenie w tym zakresie postępowania i zasądzenie od teźże kwoty odsetek od dnia wymagalności do dnia faktycznej zapłaty.

Z kolei odnosząc się do kwoty dochodzonej tytułem kosztów ogrzewania, Sąd Rejonowy podkreślił, iż przyjęty przez stronę powodową z braku możliwości dokonania odczytów, system rozliczenia był prawidłowy, co wynikało z opinii biegłego. Co więcej pozwana nie została poszkodowana rzekomym wadliwym naliczeniem kosztów ogrzewania w lokalach użytkowych, bowiem strona powodowa przyjęła z założenia system rozliczenia z gruntu niekorzystny dla lokali użytkowych, a tym samym korzystny dla użytkowników lokali mieszkalnych.

Sąd Rejonowy wskazał także, iż pozwana stosownie do treści §10 ust. 1, ust. 4 i ust.5 oraz §37 ust. 1 Statutu (...) obowiązana jest jako członek tej (...)uiszczać opłaty z tytułu eksploatacji lokalu mieszkalnego. Obowiązek ponoszenia opłat z tytułu centralnego ogrzewania i zasady ponoszenia tych opłat i dokonywania rozliczeń wynikały z Regulaminu (...)nr (...) określającego zasady rozliczania indywidualnych kosztów centralnego ogrzewania części mieszkalnych w budynkach (...) zasilanych w energię cieplną przez (...) S.A. w K..

Apelację od powyższego wyroku wniosła pozwana, zaskarżając go w części, to jest w zakresie pkt II, III oraz IV sentencji i zarzucając:

1. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną ocenę dowodów, która skutkowałą:

a) błędnym ustaleniem, że należność pozwanej z tytułu kosztów ogrzewania wynosi 2958,20 zł, podczas gdy okoliczność ta nie wynikała z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie;

b) wyciągnięciem z opinii biegłego wniosków sprzecznych z jej treścią, to jest przyjęciem, że biegły potwierdził prawidłowość przyjętego przez stronę powodową systemu rozliczeń ciepła, podczas, gdy brak takich wniosków w sporządzonej opinii;

c) brakiem ustalenia okoliczności, że pozwana dokonała spłaty należności wynikających z opłat z tytułu zużycia zimnej wody w wysokości 109,94 zł, a co za tym idzie niezasadnym zasądzeniem tej kwoty na rzecz strony powodowej;

2. naruszenie art. 45a ust. 9 w zw. z art. 45a ust. 4 oraz art. 45a ust. 12 ustawy prawo energetyczne poprzez ich błędne zastosowanie i stwierdzenie, że przyjęty przez stronę powodową system rozliczania opłat za ciepło jest prawidłowy, podczas gdy narusza on zasady wyrażone w regulacjach u.p.e., dotyczące ustalenia opłat odpowiadających zużytemu ciepłu oraz sposobu alternatywnego ustalania opłat za ciepło w przypadku, gdy brak jest zamontowanych podzielników ciepła w lokalach;

3. naruszenie art. 102 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i obciążenie pozwanej obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania pomimo wystąpienia szczególnie uzasadnionych okoliczności przemawiających za odstąpieniem od obciążenia pozwanej kosztami postępowania w całości.

Mając powyższe na względzie, apelująca wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części i oddalenie powództwa, zasądzenie na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie o przyznanie kosztów nieopłaconej w całości ani w części pomocy prawnej w postępowaniu apelacyjnym, udzielonej przez adwokata z urzędu, według norm przepisanych, powiększonych o stawkę podatku VAT.

W odpowiedzi na apelację pozwanej, strona powodowa wniosła o jej oddalenie oraz o zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego radcy prawnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja była częściowo zasadna, i w tym zakresie skutkować musiała uchyleniem zaskarżonego wyroku oraz przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji. Natomiast w części odnoszącej się do punktu III Sąd Okręgowy uznał ją za bezzasadną.

Obowiązująca zasada pełnej apelacji pozwala Sądowi drugiej instancji w granicach zaskarżenia (art. 378 § 1 k.p.c.) na kontrolę zaskarżonego rozstrzygnięcia i w razie potrzeby na dokonanie własnych ustaleń w zakresie stanu faktycznego, po przeprowadzeniu postępowania dowodowego (art. 382 k.p.c.) oraz na wydanie orzeczenia merytorycznego. Apelująca podniosła szereg zarzutów odnoszących do rozstrzygnięcia objętego punktem II wyroku, jednakże w zasadzie zarzuty te zostały oparte zostały jedynie na treści sentencji wyroku, ponieważ ustalenia faktyczne i podstawa prawna zaskarżonego orzeczenia nie zostały w sposób właściwy wskazane w uzasadnieniu wyroku Sądu pierwszej instancji. Jakkolwiek w apelacji nie został podniesiony zarzut procesowy naruszenia przepisu art. 328 §2 k.p.c., to jednak –w ocenie Sądu Okręgowego - treść sporządzonego uzasadnienia orzeczenia Sądu pierwszej instancji uniemożliwia całkowicie ustalenie, na jakich podstawach faktycznych Sąd ten oparł swoje rozstrzygnięcie i jakie były podstawy prawne wydanego w sprawie orzeczenia. Przepis art. 328 § 2 k.p.c. przewiduje obowiązek Sądu wskazania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia tj. ustalenia faktów, które Sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. W niniejszej sprawie oznacza to ustalenie stanu faktycznego tj. podstaw do zasądzenia ostatecznie sprecyzowanego pozwu w kwocie 1.053,60 zł wraz z ustawowymi odsetkami. Tymczasem uzasadnienie zaskarżonego wyroku w zakresie ustaleń faktycznych wskazuje jedynie na fakt, iż od pozwanej pobrano w sumie zaliczkowo kwotę 2063,67 zł, zaś koszty ogrzewania jej lokalu wyniosły 2958,20 zł, przez co pozwana obowiązana była dopłacić stronie powodowej kwotę 894,83 zł; a także zawiera ustalenie obowiązujących w powodowej Spółdzielni zasad rozliczania zużycia energii cieplnej. W przedmiotowym uzasadnieniu Sąd pierwszej instancji w ogóle nie dokonał oceny zgromadzonego materiału dowodowego. Z uzasadnienia tego w jakikolwiek sposób nie wynika co składa się na kwotę 1053,60zł zasądzoną ostatecznie przez Sąd Rejonowy od pozwanej, poza - jak należy się domyślać kwotą 894,83zł - z tytułu rozliczenia kosztów korzystania z centralnego ogrzewania w roku 2010. Tym samym nie jest możliwym dokonanie kontroli instancyjnej prawidłowości oceny prawnej przemawiającej za uwzględnieniem powództwa.

Uzasadnienie zaskarżonego wyroku jest do tego stopnia lakoniczne, iż wyjaśnienie rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji co do zasadności roszczenia z tytułu rozliczenia kosztów c.o. sprowadza się zasadzie do jednego zdania o treści, iż „(...) jak chodzi o kwotę dochodzoną tytułem kosztów ogrzewania to należy podkreślić, iż przyjęty przez stronę powodową - z braku możliwości dokonania odczytów - system rozliczenia jest prawidłowy, co wynika z opinii biegłego.” Zdaniem Sądu Okręgowego, Sąd pierwszej instancji opierając swoje stanowisko na treści opinii biegłego sądowego z zakresu energetyki, pominął jednak – co trafnie zarzuca pozwana, złożoność tej opinii, oraz jej wielokrotne uzupełnianie. Należy zwrócić uwagę, że biegły w swoich opiniach podnosił szereg wątpliwości co do prawidłowości rozliczania zużycia energii cieplnej, co spotykało się z zarzutami strony powodowej. Brak przeprowadzenia wszechstronnej oceny pełnego stanowiska biegłego, zawartego we wszystkich wydanych przez niego opiniach, w połączeniu z pozostałym materiałem dowodowym, uzasadnia zarzut pozwanej naruszenia art. 233 §1 k.p.c.

Kontynuując rozważania stwierdzić należy, iż istotą tego postępowania było m.in. dokonanie przez Sąd Rejonowy oceny prawidłowości przeprowadzonego przez stronę powodową rozliczenia kosztów korzystania przez pozwaną z centralnego ogrzewania w roku 2010, w szczególności rozstrzygnięcie czy rozliczenie to było zgodne z wewnętrznymi regulacjami obowiązującym w powodowej Spółdzielni, ale także wobec zarzutów pozwanej, dokonanie oceny czy te wewnętrzne regulacje były zgodne z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa. Na sprzeczność tych regulacji powoływała się bowiem pozwana w toku trwającego procesu, zarzucając, iż system rozliczania opłat za centralne ogrzewanie przyjęty przez stronę powodową w Regulaminie nr (...) jest sprzeczny z bezwzględnie obowiązującymi przepisami ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku Prawo energetyczne (Dz. U. z 2012 poz. 1059 z późn zm.). Do tego zarzutu Sąd pierwszej instancji w ogóle się nie ustosunkował. To zaś oznacza według Sądu Okręgowego, iż Sąd ten w tym zakresie nie rozpoznał istoty sprawy. Dokonanie przez Sąd drugiej instancji po raz pierwszy rozważań w zakresie zarzucanego w apelacji naruszenia art. 45a ust.9 w zw. z art. 45a ust.4 i art. 45a ust.12 ustawy prawo energetyczne, prowadziłoby do pozbawienia stron postępowania instancji odwoławczej, gdyż w zakresie tego istotnego dla sprawy zarzutu nie miałyby możliwości przeprowadzenia kontroli instancyjnej, co naruszałoby zasadę uregulowaną w art. 176 ust.1 Konstytucji RP.

Należy podkreślić również, iż Sąd pierwszej instancji nie przytoczył wcale podstaw prawnych, na jakich oparł wydane w sprawie rozstrzygnięcie. Co prawda w treści uzasadnienia przywołuje przepisy § 10 ust. 1, ust. 4 i ust. 5 oraz § 37 ust. 1 Statutu (...), a także § 17, 19 i 32 „Regulaminu (...)nr (...) określającego zasady rozliczania indywidualnych kosztów centralnego ogrzewania części mieszkalnych w budynkach (...) P. zasilanych w energię ciepłą przez (...) S.A. w K.”, jednakże wewnątrz obowiązujące przepisy nie mogą stanowić samodzielnej podstawy do wydania określonego rodzaju wyrzeczenia.

W konsekwencji należało przyjąć, iż treść uzasadnienia Sądu pierwszej instancji odnosząca się do rozstrzygnięcia zawartego w punkcie II zaskarżonego wyroku całkowicie uniemożliwia dokonanie kontroli instancyjnej. Powyższe w połączeniu z opisanym wyżej brakiem rozpoznania istoty sprawy skutkować musiało uchynieniem zaskarżonego wyroku w tej części i przekazaniem sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania odwoławczego (art. 108 §2 k.p.c.). Konsekwencją tego stanowiska było również uchynienie powyższego wyroku w zakresie orzeczenia o kosztach postępowania (pkt IV) i w przedmiocie kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu, gdyż te rozstrzygnięcia mają charakter uboczny w stosunku do orzeczenia co do meritum sprawy, oraz zależą od tego rozstrzygnięcia.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd pierwszej instancji winien dokonać pełnej i wszechstronnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego, a także dokonać oceny wszystkich zarzutów podniesionych w toku postępowania przez strony. Oczywistym jest również, iż w przypadku sporządzania pisemnego uzasadnienia wydanego wyroku winno ono być pozbawione wad istniejących obecnie, odpowiadając wymaganiom nałożonym w art. 328 §2 k.p.c.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 sentencji.

W punkcie 2 sentencji Sąd Okręgowy oddalił apelację w zakresie zaskarżenia punktu III wyroku Sądu pierwszej instancji, bowiem w tym zakresie, po pierwsze nie podniesiono w apelacji jakichkolwiek zarzutów, a po drugie Sąd Rejonowy, tę część wyrzeczenia jakkolwiek krótko, to jednak uargumentował, zaś podstawa prawną wyroku w tej części stanowił prawidłowo zastosowany art. 481 §1 k.c. Stąd też zdaniem Sądu odwoławczego nie było podstaw do zmiany, bądź uchynienia wyroku w powyższym zakresie. Mając powyższe na uwadze, w tej części Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 385 k.p.c.

SSR Anna Kruszewska SSO Grzegorz Buła SSO Katarzyna Oleksiak